

Ola Tunander: Naše cesta k jaderné válce

 poc24.cz/politika/ola-tunander-nase-cesta-k-jaderné-valce

Janinna

4. 5. 2023

Ola Tunander

Profesor Peace Research Institute v Oslu Ola Tunander vysvětluje důvody Speciální vojenské operace:

My na Západě se považujeme za „ty dobré“ v konfliktu s Vladimírem Putinem, který je ten špatný“. Ale pro Rusko je to Západ, USA-Velká Británie, kdo je „ten zlý“.

Putin mluví o „říši lží“. [i] Podle neokonzervativců ve Washingtonu se svoboda nachází na Západě nebo spíše v unipolárním světovém řádu Spojených států, [ii] zatímco Putin chce, aby se Rusko, Čína, Indie, Evropa a Afrika mohly setkat se Spojenými státy jako „rovný s rovným“ v multipolárním světě.

V současné podobě to USA nikdy nepřijmou. V tomto článku se budu zabývat důsledky tohoto způsobu myšlení. Směřujeme k velkému konfliktu mezi jadernými mocnostmi.

My na Západě nebudeme dělat kompromisy s „principem individuální svobody“ zvolit si spojenectví, i kdyby to mělo vést k velké válce. Vladimir Putin na druhou stranu říká, že expanze NATO na východ za posledních 25 let „ohrožuje existenci ruského státu“.

Tyto různé pohledy nedávají prostor pro kompromisy.

Od roku 2014 přispěly USA více než 12 miliardami dolarů na vojenský výcvik a zbraně Ukrajině [iii] a čím více zbraní USA posílají, tím více Ukrajinců bylo zabito. Ukrajinský generál hovořil v září v ukrajinské televizi o vlastních ztrátách hodně přes sto tisíc mužů. [iv]

Pro USA není válka na Ukrajině o Ukrajině, ale o „oslabení Ruska“, [v] zatímco Putin dal jasně najevo, že přítomnost USA na Ukrajině nelze tolerovat. Vstupu Ukrajiny do NATO bude zabráněno za každou cenu. Je těžké si představit, jak se vyhnout velké válce.

Jak začala válka

Vraťme se do roku 1990. Všichni političtí lídři na straně západních zemí, prezident George HW Bush a jeho ministr zahraničí James Baker, západoněmecký kancléř Helmut Kohl a ministr zahraničí Hans-Dietrich Genscher, francouzský prezident François Mitterrand, britští premiéři Margaret Thatcherová a John Major a ministr zahraničí Douglas Hurd a generální tajemník NATO Manfred Wörner dali v letech 1990-93 Moskvě, Michailu Gorbačovovi a Borisi Jelcinovi, výslovné a jasné sliby, že se NATO nerozšíří ani „**o palec na východ**“ (Baker), a všechny tyto sliby byly poté zaznamenány na papír – z rozhovorů, dopisů a memoárů účastníků. [vi]

Sliby byly předpokladem pro to, aby Sovětský svaz přijal německou manifestaci a stáhl 400 000 mužů z východního Německa. Podle dokumentu z jednání bylo dohodnuto, že „*NATO by se nemělo rozšiřovat za Labe. Nemůžeme proto nabídnout členství v NATO Polsku a ostatním,*“ uvádějí. [vii]

Tato slova nebyla zakotvena ve formě formální dohody, ale mezi hlavami států jsou závazné i ústní sliby. [viii]

Přes toto a opakované protesty Rusů prosadily USA v 90. letech postup rozšíření NATO do střední Evropy, v roce 2004 do pobaltských zemí a od roku 2008 na Ukrajinu a Gruzii, přestože USA věděly, že to je pro Moskvu naprosto nepřijatelná: „*Nejčervenější ze všech červených čar*,“ napsal velvyslanec v Moskvě a pozdější šéf CIA William Burns. Mohlo by to vést k „občanské válce“ a „ruské intervenci“. [ix]

Washington věděl, že by to mohlo vést k válce. Jediným rozumným vysvětlením, proč USA pokračují v této politice, je, že chtěly vyvolat válku, aby oslabily Moskvu.

Profesor Jeffrey Sachs na Kolumbijské univerzitě kontaktoval Bílý dům v prosinci 2021 a řekl: „*Pokud Spojené státy nezahájí diplomatické rozhovory s prezidentem Putinem o rozšíření NATO, dojde k válce. Řekli mi, že to USA nikdy neudělají. [...'To teď neleží na stole' ...]*“

“*Spojené státy odmítly veškerou diplomacii*,“ řekl Sachs. [x] Nyní říká, že americká politika je založena na aroganci, „*pozoruhodné aroganci*“. [xii]

Válka však měla i jiné důvody.

Vlastně to začalo už v roce 2014, po státním převratu téhož roku, kdy dva východní regiony na Donbasu, Doněck a Luhansk, odmítly přijmout nový režim v Kyjevě.

Demokraticky zvolený prezident Viktor Janukovyč měl podporu v lidnatých krajích na východě a jihu země. Menšina na západě, která podporovala Julii Tymošenkovou, zorganizovala velké demonstrace. V únoru 2014 násilím převzali moc. [xii] Kraje na jihu a východě se vzbouřily, ale byly poraženy silami ze západu země. [xiii] Přežil pouze Krym a dva regiony Donbasu.

Kyjev pak proti nim zahájil válku. Trvala 8 let a vedla ke smrti více než 13 000 lidí, včetně 3 000-4 000 civilistů, a 1,5 milionu uprchlíků do Ruska. Byla to jedna z nejdéle trvajících evropských válek. Rusko nyní do této války zasáhlo.

Po francouzsko-německém zprostředkování podepsaly Ukrajina, Rusko a OBSE v roce 2014 první Minskou dohodu a v roce 2015 Minsk II, které stanovily mírové řešení konfliktu a které zajistily relativní autonomii Doněcku a Luhansku v rámci ukrajinského státu.

Proti dohodě se ale postavili pravicoví radikálové s Dmitrijem Jarošem v čele. Pokračovali v bombardování a opevňování hranice, aby znovu dobyli Donbas. [xiv] Prezident Petro Porošenko ani prezident Zelenskij neudělali nic pro realizaci dohody. Tajemník Rady národní bezpečnosti Alexej Danilov řekl, že „*naplnění dohody z Minsku by znamenalo zničení země*“. [xv]

Prezident Porošenko v německé televizi v roce 2022 řekl, že důvodem, proč podepsal Minskou dohodu, bylo to, že Ukrajina musela získat čas na vybudování své vojenské síly, aby byla schopna dobýt zpět dva kraje, nyní „republiky“ na Donbasu. [xvi]

Minská dohoda byla potvrzena dne 17. února 2015 rezolucí 2202 Rady bezpečnosti OSN. **Dohoda tedy byla mezinárodně platnou a závaznou dohodou.** [xvii] Ukázalo se ale, že OSN ji nemůže garantovat, protože USA již od roku 2015 nebraly rezoluci vážně. [xviii] Podle Porošenka, podle toho co řekl v roce 2022, ani Ukrajina nikdy neměla v úmyslu dohodu dodržovat. Místo toho vybudovali vlastní síly s rozsáhlou americkou podporou, aby byli schopni dobýt zpět Krym i Donbas. To bylo jasné porušení Minské dohody.

Plánované znovudobytí Doněcka a Luhanska by vedlo k několika desítkám tisíc zabitých Rusů nebo rusky mluvících lidí v obou republikách a vedlo by k několika milionům uprchlíků do Ruska. Podle Putina muselo Rusko preventivně (v předstihu)

zasáhnout, aby zastavilo katastrofu, kterou vidělo přicházet. Rusko nemělo na výběr, tak to viděl Putin. Musíme dojít k závěru, že jak USA, tak Ukrajina udělaly vše, co mohly, aby Rusko zasáhlo vojenskou silou. Byla to tedy „předpovězená válka“.

Taktika je podobná předešlé k vojenskému vpádu Sovětského svazu do Afghánistánu. V červenci 1979 začaly Spojené státy vojenskými zbraněmi podporovat islamistické povstání v Afghánistánu. Záměrem USA bylo destabilizovat prosovětskou vládu v Kábulu, donutit Moskvu zakročit vojenskou silou na podporu Kábulu.

Poradce pro národní bezpečnost Zbigniew Brzezinski a později ministr obrany Robert Gates zcela jasně řekli, že USA položily „past“, aby se Sovětský svaz potopil do afghánské „bažiny“. Chtěli utopit Sovětský svaz v „nesnesitelné válce“, která by oslabil jeho ekonomiku a rozbila a odstranila Sovětský svaz jako velmoc. [xix]

Stejně tak se USA od roku 2014 snažily nastražit „past“ na Rusko na Ukrajině otevřením dveří členství Ukrajiny v NATO, budováním vojenské síly Ukrajiny podle standardů NATO a podporou války radikálních nacionalistů na Donbasu.

Spojené státy také odmítly všechna jednání s Ruskem o evropském bezpečnostním uspořádání navrženém v prosinci 2021, které zohledňovalo obavy Moskvy, zejména obavy z rozmístění amerických jaderných zbraní v blízkosti Moskvy. Senátor John Cornyn předložil 19. ledna 2022 americkému Senátu návrhy na „zákon o půjčkách a pronájmu ukrajinské demokracii“. Prezidentovi by to poskytlo rozšířené pravomoci, aby obdržel peníze na nadcházející válku s Ruskem (podobně jako americký zákon o půjčce a pronájmu podepsaný v únoru 1941 na podporu boje spojenců proti nacistickému Německu).

Celkové prostředky během druhé světové války činily 50 miliard dolarů. Nový „zákon o půjčce a pronájmu“ byl schválen Senátem a Kongresem v dubnu 2022 a v květnu byl podepsán prezidentem s garancí 40 miliard dolarů pro Ukrajinu.[xx]

Ale už v lednu muselo být Rusům jasné, že Spojené státy připravují velkou válku podobnou té, kterou jsme měli ve 40. letech, válku, která by mohla otevřít cestu pro nasazení amerických zbraňových systémů do oblastí, které jsou životně důležité pro Rusko.

Otázka, kterou si musíme položit, zní: Měli Rusové nějakou alternativu?

Bezprostředně po vstupu Ruska na území Ukrajiny 24. února Spojené státy přispěchaly se sliby masivní zbrojní podpory a masivních sankcí, které byly připravovány měsíce předem, aby oslabil ruskou ekonomiku a rozbily a eliminovaly Rusko jako velmoc.

O co v této válce jde?

Výše uvedená analýza za prvé ukazuje, že Rusko se cítilo nuceno zastavit ukrajinské znovudobývání Doněcku-Luhansku a Krymu (rozhodnutí prezidenta Zelenského znovu dobýt Krym z března 2021). [xxi]

Za druhé analýza ukazuje, že Rusko by za každou cenu zastavilo členství Ukrajiny v NATO a americké přezbrojení Ukrajiny na standardy NATO se západními jadernými zbraněmi v blízkosti Moskvy.

Jde o reverzní „kubánskou raketovou krizi“, kdy americké zbraňové systémy na Ukrajině jsou vnímány jako existenční hrozba pro Moskvu stejně, jako USA vnímaly sovětské rakety na Kubě během kubánské raketové krize v roce 1962. V obou případech jedna strana se snažila upřít druhé straně možnost mít jaderné zbraně blízko vlastní hranice a hlavního města. Rusko mělo stejné „právo“ zasáhnout proti USA a Ukrajině jako USA blokádou ruských plavidel

v roce 1962, včetně plánovaného útoku USA proti Kubě a Sovětskému svazu. V Evropě právem považujeme takovéto preventivní operace za právně pochybné, zatímco v USA jsou považovány za legitimní.

Je zřejmé, že k válce na obou stranách byly i jiné důvody, ale ruský imperialismus podmanit si Ukrajinu stěží mezi ně patří.

Rusky mluvící Doněck a Luhansk si přály začlenit se do Ruska už v letech 2014-15, ale ruské vedení jim i přes překérnní situaci poskytlo chladnou podporu. Rusko zasáhlo významnými vojenskými silami, až když bylo jasné, že Ukrajina odmítá dodržovat Minskou dohodu (která by oběma republikám poskytla relativní autonomii) a když bylo jasné, že od roku 2021 se Ukrajina připravuje na násilné dobytí Doněcka, Luhanska a Krymu.

Zároveň bylo jasné, že USA budují ukrajinskou armádu, aby byla schopna znovu dobýt obě republiky. Ukrajina byla připravena na válku v letech 2021-22.

Pokud by Rusko mělo imperiální ambice, začalo by dobývat území od roku 2014, než Spojené státy a Velká Británie vybudovaly ukrajinskou armádu.

Co ohromilo generála americké armády Josepha Hilberta a podplukovníka Todda Hopkinse, bylo to, že Rusové čekali tak dlouho. 4. května 2022 se před novináři v Pentagonu odvolávali na rozhovor, který vedli se svými ukrajinskými protějšky.

Řekli: **“Největší chybou, kterou Rusové udělali, bylo, že nám dali osm let na přípravu [na válku]”** [xxii]

Rusko se podle všeho chtělo válce až donedávna vyhnout.

Nic nenasvědčuje tomu, že by invaze z 24. února byla o ruském imperialismu nebo že by Putin chtěl znovu dobýt Ukrajinu. Ve svých projevech 21. a 24. února Putin litoval historickou ztrátu země, ale také řekl, že tato ztráta je nyní historií. Řekl, že „*neexistují žádné*

plány na okupaci Ukrajiny“. [xxiii] To je také zřejmé z velikosti sil, které Rusko mobilizovalo v únoru. Podle americké vojenské teorie by okupace Ukrajiny vyžadovala pětikrát až šestkrát větší síly, aby byla úspěšná. [xxiv]

Rusové vědí, že okupace, jako byla ta v Afghánistánu v 80. letech, zatíží státní pokladnu. Když Moskva v roce 1968 okupovala Československo, vstoupila s desetkrát až dvanáctkrát (na obyvatele) větší silou, než s jakou vstoupila na Ukrajinu. Jinými slovy, ruské síly nebyly nikdy určeny k okupaci Ukrajiny nebo k zavedení Quislingova režimu (Kolaboristická vláda Němci okupovaného Norska, která existovala od 1. února 1942 do 9. května 1945, pozn.red.) I to předpokládalo okupaci, kterou Norsko v neposlední řadě zažilo.

Hypotézu o ruském imperialismu lze tedy vyloučit, ale v armádě existuje revanšismus a vůle „osvobodit“ ruskou či rusky mluvící Ukrajinu. A čím více Kyjev používal západní zbraně dlouhého doletu, tím důležitější bylo, aby Rusové obsadili nárazníkovou zónu. A čím déle válka trvala a čím brutálněji se ukrajinští nacionalisté chovali k místním Ukrajincům, kteří kolaborovali s Rusy, tím bylo pro Rusy nemožné stáhnout se, jako to udělali v březnu kolem Kyjeva a v září kolem Charkova. Několik zdrojů uvádí, že ti, kteří spolupracovali s Rusy byli zabiti a použity v propagandě – Buča. [xxv]

Mnohé nyní naznačuje, že Putin musel následovat své generály a vzít nejen celý Doněck a Luhansk, jak slíbil, ale také Cherson, Záporoží a možná i další. Nebo abych citoval generálporučíka Vladimira Tjermnika z rozhovoru, který jsem s ním vedl v 90. letech: *“Ukrajina se vrátí za 10-15 let”*. Pak se na vteřinu odmlčel a řekl: *„Východní Ukrajina. Západní Ukrajina může jít do pekla.”* [xxvi]

Kulturní dělicí čára mezi Východem a Západem prochází přímo přes Ukrajinu, což odpovídalo práci Samuela Huntingta, který o tom citoval ve své knize *Střet civilizací* (1996). [xxvii]

Z ruské strany jde ve válce o odvrácení „existenční hrozby“ ze strany USA, o udržení Ukrajiny mimo sféru vlivu USA a o ochranu desetitisíců Rusů či rusky mluvících na Ukrajině před zmasakrováním při pokusu Kyjeva o znovuzískání území [xxviii].

Pro USA je to válka o „oslabení“ Moskvy a odstranění Ruska jako hlavní velmoci spojené s Čínou.

Ale stejně důležité pro USA bylo oslabení evropsko-ruské a zejména německo-ruské plynárenské a průmyslové spolupráce. Jde o stejný konflikt, který charakterizoval americko-německé vztahy od 80. let a který donutil německého kancléře Helmuta Schmidta v roce 1982 odstoupit. [xxix]

V lednu 2022 navštívil Berlín šéf CIA William Burns, aby „pozval“ německého kancléře Olafa Scholtze k prezidentovi Joeovi Bidenovi, že USA zastaví Nordstream 2. Scholtz řekl, že jeho program je plný. [xxx] Jeho poradci se o to téměř nezajímali, ale 7. února navštívil Bílý dům. Všichni novináři se ho ptali na Nordstream 2, ale Scholz nedokázal odpovědět. Byla to nejponižující tisková konference, jakou jsem kdy viděl. [xxxi].

Rusko-německá energetická spolupráce do roku 2022 byla v praxi krokem směrem k plynárenské a průmyslové unii odpovídající unii uhlí a oceli, která byla od 50. let základem německo-francouzského míru a vytvoření EU.

Nová unie se také mohla stát základním kamenem nového mírového projektu s Gerhardem Schröderem, Angelou Merkelovou a Vladimírem Putinem jako architekty. Ale USA nyní udělaly vše, aby to zastavily. Ještě před začátkem války se Spojeným státům podařilo získat záruky, že Německo zastaví Nordstream 2. Spojené státy se snažily zabránit německo-ruské spolupráci, protože se chtěly vyhnout tomu, aby byly Spojené státy v Evropě odsunuty na vedlejší kolej. Válka byla nepřímou namířena i proti Německu a

Evropě. Scholz se přizpůsobil požadavkům USA. Cituji bývalého šéfa sociálnědemokratické strany Oskara Lafontaine, Německo nyní, „již není suverénní zemí“. [xxxii]

Jak vnímal válku poradce prezidenta Zelenského?

Bývalý vrchní velitel NATO v Evropě generál Wesley Clark, 15. června 2022 prohlásil, že Rusko zvítězí, pokud NATO nevstoupí na Ukrajinu svými vlastními silami. [xxxiii]

Britský náčelník generálního štábu, generál Patrick Sanders, řekl o několik dní později, že Britové se musí připravit na válku v Evropě. [xxxiv]

Polský vicepremiér Jaroslaw Kaczynski již v březnu prohlásil, že „na Ukrajinu musí být vyslány mírové síly z NATO“. [xxxv]

Předchozí polský ministr zahraničí Radoslaw Sikorski v červnu navrhl, aby západní země daly Ukrajině jaderné zbraně. [xxxvi]

Vojenská převaha Moskvy přiměla Západ k podpoře eskalace.

Corriere della Sera o jedné eskalaci 26. května napsala. Jednalo se o evropské spojení mezi Velkou Británií, Polskem, Ukrajinou a pobaltskými zeměmi (a možná Tureckem), tyto země půjdou v boji proti Rusku dále než NATO. [xxxvii] Nebyly by vázány německo-francouzským vetem.

Ukrajinská média psala o plánech na útočnou alianci v březnu, ale již koncem února o takovém vojenském spojení právě s Ukrajinou, Velkou Británií, Polskem a možná Tureckem veřejně hovořil Jehvan Karas, vůdce ukrajinské krajně nacionalistické skupiny C14.

Karas v projevu zveřejněném v *Grayzone* říká, že Západ nám dává zbraně „**protože rádi zabíjíme**“. Říká, že rozdělíme Rusko na několik zemí a že Ukrajina jde v čele, „*protože jsme zahájili válku, jakou nikdo neviděl 60 let*“ (ve skutečnosti 80 let). [xxxiii]

Vojenský poradce prezidenta Volodymyra Zelenského Alexej Arestovič již v roce 2019 tvrdil, že Ukrajina musí zahájit velkou válku s Ruskem, aby se vyhnula tomu, že Ukrajina se svými vazbami na Moskvu bude během 10-12 let zatažena do ruské sféry. Na novinářův dotaz, co je pro Ukrajinu nejlepší volbou, odpověděl: *“Samozřejmě velká válka s Ruskem a členství v NATO jako výsledek vítězství nad Ruskem.”* [xxxix]

Považoval za samozřejmé, že NATO bude vtaženo do války, řekl: *“Pravděpodobnost je 99,9 procenta, že cenou za vstup do NATO je velká válka s Ruskem.”* Arestovič nechtěl zastavit válku na Donbasu právě proto, že tato válka by umožnila velkou válku s Ruskem. [xl]

Již v roce 2019 podrobně popsal, jak se tato válka začne v letech 2021-22 vyvíjet, stejně jako jsme to viděli nedávno, ale stejně jako Karas, který se také účastnil setkání se Zelenskyjem, věřil, že je důležité zatáhnout další země NATO do války s cílem porazit Rusko.

Pokud jde o taktiku, Arestovič doporučil terorismus islamistické skupiny ISIS, která používá „krutost, popravu, upalování lidí a stětí“, psychologicky působit na média a veřejné mínění. [xli]

Americký výcvik ukrajinských sil probíhá od roku 2015, [xlii] přezbrojení moderní technikou od roku 2017. 10. listopadu 2021 vznikla „charta strategického partnerství“ mezi USA a Ukrajinou, která by měla otevřít cestu pro ukrajinské členství v NATO. [xliii] To by umožnilo rozmístit americké jaderné zbraně méně než 50 mil od Moskvy.

Kyjev také plánoval dobýt Doněck a Luhansk. Od prosince postupovalo podél hranice přes sto tisíc mužů. V lednu 2022 byl USA předložen návrh na „zákon o pronájmu pozemků“, který má zajistit masivní vojenskou podporu Ukrajině. Dne 17. února prohlásil náměstek ruského ministra zahraničí Sergej Veršinín v Radě

bezpečnosti OSN, že Ukrajina má podél hranice 122 000 mužů. [xliv] Kyjevské síly měly kapacitu zahájit ofenzívu, kterou síly Doněcka a Luhanska neměly šanci odrazit.

Víme to? Ano, když Doněck a Luhansk spolu s ruskými silami od 24. února 2022 chtěly dobýt obě republiky zpět v jejich formálních hranicích, nevstoupily do nich z východu na západ, ale ze severu a jihu právě proto, aby obešly silně opevněné ukrajinské linie.

Víme také, že od poloviny února 2022 OBSE zaznamenala prudký nárůst dělostřelecké palby a naprostá většina raket byla odpálena ze západu na východ v přímé přípravě na armádní ofenzívu. [xlv]

Mnoho civilistů uprchlo do Ruska. Ukrajinské síly byly zjevně zodpovědné za zahájení ofenzívy. Byly jediné, kdo na to měl kapacitu. Ruské ministerstvo obrany předložilo podrobné ukrajinské dokumenty, které ukázaly, že ofenzíva ukrajinské armády měla začít od začátku března. [xlvi] Pro Moskvu bylo čím dál těžší předstírat, že se nic nestalo. USA a kyjevskému režimu se podařilo zahnat Rusy do kouta.

Nadcházející eskalace války.

Putin ve svém projevu z 24. února řekl: “Stojíme před hrozbou pro existenci státu”. [xlvii] Podle ruské doktríny tato slova otevírají dveře k nasazení jaderných zbraní, [xlviii] a zároveň znamenají, že Rusko nikdy neustoupí tlaku.

Po zářijové ofenzivě Ukrajiny se Rusko rozhodlo nasadit 300 000 nových sil, což je stále jen 1,2 % dostupných sil. Je nepravděpodobné, že Rusko nasadí jaderné zbraně na Ukrajině. Ale v Polsku Sikorski chtěl nasadit jaderné zbraně, aby porazil Rusko.

Předseda ruské dumy Vjačeslav Volodin na to odpověděl, že Rusko pak „promění evropský kontinent v trosky“. [xx]

Obě strany hrají vysokou hru. Směřujeme k vojenskému střetu. To je také závěr chicagského profesora Johna Mearsheimera. [1] Je stále obtížnější uvěřit, že pokud budeme brát vážně rétoriku „*boje dobrých proti zlým*“, budeme se moci vyhnout zničení v jaderné válce. Stále můžeme naši aroganci nahradit rozumem.

Existují však i protihlasy.

Bývalý zástupce velitele USA pro Evropu, generálporučík Stephen Twitty, 31. května 2022 řekl, že Rusko rozhodně vyhraje. [2] Západní zbraně na Ukrajině to nemohou změnit. Musíme hledat kompromis, řekl, a to co nejdříve.

Týden předtím Henry Kissinger řekl, že Ukrajina musí usilovat o jednání a vzdát se myšlenky porazit Doněck a Luhansk a znovu dobýt Krym. Během následujících dvou měsíců jsme měli hledat řešení. [3] Tento „termín“ už dávno uplynul.

12. srpna to Kissinger řekl Wall Street Journal: *“Jsme na pokraji války s Ruskem a Čínou kvůli věcem, za které jsme částečně zodpovědní”,* a pokračoval: *k Moskvě a Pekingu máme vztah jako “misionáři”. Snažíme se je obrátit nebo odsoudit“.* Naopak, musíme hledat „rovnováhu“ a akceptovat legitimitu hodnot ostatních lidí, říká. *“Protože pokud věříme, že konečným výsledkem našeho úsilí je zavedení našich hodnot, pak si nemyslím, že je možná rovnováha.”* [4]

A to znamená, že jsme na pokraji války.

Neochota vyjednávat začala opravdu až v dubnu. V březnu začala mírová jednání mezi Ukrajinou a Ruskem, nejprve v Bělorusku a poté v Turecku. Od poloviny března ukrajinská i ruská strana hovořily o „výrazném pokroku“.

Bylo projednáno 15 bodů. Ukrajina se vzdala myšlenky na členství v NATO a zahraničních základů na ukrajinském území. Ruské síly se stáhly z Kyjeva na konci března. Na začátku dubna se ale něco stalo.

Ruské stažení bylo popisováno jako ukrajinské vojenské vítězství a ti, kteří během okupace kolaborovali s Rusy, byli zatčeni speciálními jednotkami. Mnoho z nich bylo popraveno a použito v propagandě..

[liv]

Brzy poté, 9. dubna, Boris Johnson odcestoval do Kyjeva. Slíbil významnou vojenskou podporu a podstatný příspěvek do bojů. Řekl, že „*mírová jednání nemají smysl kvůli ‚krokodýlovi‘ Putinovi*“. Ukrajinské síly zahájily ofenzivu.

Co se přesně stalo, není jasné, ale existuje mnoho indicií, že Boris Johnson zastavil jednání, která mohla otevřít cestu k mírovému řešení. To znamenalo, že boje pokračovaly a několik zemí se přímo zapojilo. [lv]

Víme, že bojů na Ukrajině se účastní armády ze Spojených států, Velké Británie, Polska a několika dalších zemí. Jde o zpravodajskou podporu a řízení operací, ale také o nahrazování ukrajinských ztrát. Aby mohly ukrajinské síly používat pokročilé západní zbraňové systémy, jsou stále více závislé na západním personálu.

Podle údajů ruského ministerstva obrany ze srpna se války zúčastnilo 1837 Poláků. 643 prý bylo zabito, 493 uprchlo. Na Ukrajině je údajně stále přibližně 700 polských sil a na ruské straně se říká, že bojů se účastní 190 Kanadčanů, 160 Britů, 90 Gruzínců a 81 Američanů (něco přes 1000 mužů z těchto zemí uprchlo nebo bylo zabito). [lvi]

Polsko poskytlo Ukrajině několik stovek tanků, zatímco Američané poskytli pokročilejší západní zbraňové systémy, což pravděpodobně vyžaduje účast Západu v zemi. Válka je údajně vedena ze základen v Polsku a Německu.

USA a Velká Británie hradí mzdové náklady ukrajinských sil, [lvii] jako by se nejednalo o národní ukrajinské síly, ale o „západní žoldáky“ v jejich vlastní zemi.

Pro Spojené státy tato válka není primárně o Ukrajině. Jde, cituji ministra obrany USA Lloyda Austina, o „oslabení Ruska“. Jde o eliminaci Ruska jako velmoci a možná o snahu rozdělit Rusko na několik zemí, protože se jim podařilo rozbít Sovětský svaz v důsledku oslabení země po válce v Afghánistánu (1979-88). To je také výslovně ukrajinský cíl, pokud se dá věřit Jehvanu Karasovi. Ale je nepravděpodobné, že to bude tak snadné jako v roce 1991.

Možný scénář

Západem vyzbrojená Ukrajina nebude moci vyhrát (generál Twitty). Vítězství předpokládá, že válka bude eskalována a že NATO vstoupí s vlastními silami (Wesley Clark) nebo rozmístí jaderné zbraně (Radoslaw Sikorski).

Můžeme si představit scénář, kdy Polsko intervenuje s „mírovými silami“ (Jaroslaw Kaczynski) na západní Ukrajině. Mohlo by se tak stát ve spolupráci s britskou rozvědkou, která je na Ukrajině nejaktivnější. Rusko pak může reagovat útokem na polské síly blízko hranic, možná přímo u hranic. Dalo by se to vnímat jako útok na Polsko.

To nastoluje otázku navázání na článek 5 NATO (o podpoře obrany spojenců nebo odvetě proti útoku). Pak NATO bude také formálně ve válce s Ruskem. Pro ilustraci si představte scénář, kdy má britská ponorka za úkol reagovat na ruský útok na Polsko vyřazením ruské ponorky u Murmansku. Rusko pak může reagovat vyřazením britského velitelství v Northwoodu u Londýna jako varování pro Brity, ale také jako varování pro Spojené státy. To vyvolává několik citlivých otázek.

Za prvé, USA budou čelit klasickému dilematu: Měly by USA reagovat na ruský útok útokem na ruské území? Budou v takovém případě USA riskovat, že Rusko „zacílí“ například New York nebo Washington?

To byl také problém, když se v 60. letech diskutovalo o americkém odstrašování. Proto Francie za prezidenta Charlese de Gaulla vyvinula vlastní jaderné zbraně, které nebyly pod velením USA. Francie nedůvěřovala Spojeným státům, přesněji řečeno: *Bylo jasné, že Spojené státy neobětují Washington, aby zachránily Paříž.* [lviii]

Když Moskva získala mezikontinentální rakety a v neposlední řadě, když získala rakety s jadernými zbraněmi na ponorky, zdálo se, že americký jaderný odstrašující prostředek v Evropě není tak důvěryhodný. Aby to USA napravily, vyvinuly doktrínu „flexibilní reakce“. Od 70. let 20. století budou Spojené státy schopny vést válku v Evropě s taktickými jadernými zbraněmi, o nichž se věřilo, že odradí Moskvu od útoku. Předpokládalo se, že Spojené státy vyřadí sovětské síly ve východním Německu, aniž by Moskva reagovala vyřazením amerických vojenských základen ve Spojených státech.

Ale nikdo neví, jak Rusové zareagují na americký útok, například proti ruskému velitelství v Murmansk, pokud je tento útok reakcí na zmíněný v našem scénáři ruský útok proti „Northwoodu, Londýn“. Můžeme předpokládat, že jak USA, tak Rusko se pokusí vyhnout útoku na území toho druhého.

Spojené státy také čelí *dalšímu*, podobnému problému. Spojené státy se budou snažit odstrašit Rusko přesunem vzdušných sil do Evropy, částečně s jadernými zbraněmi, a zároveň se budou snažit vyhnout úderům na životně důležité ruské cíle, aby nevyprovokovaly Rusko k úderu proti Spojeným státům.

Po rozhodnutích o členství v NATO, která byla nedávno přijata ve švédském a finském parlamentu, budou USA požadovat povolení rozmístit bombardéry na norských leteckých základnách, ale pravděpodobně také na švédských a finských základnách. Rusové nebudou moci zjistit, zda budou tato letadla vybavena jadernými zbraněmi. Musíme tedy předpokládat, že tyto základny budou proto

okamžitě vyraženy ruskými raketami. Ukrajinská válka nás naučila, že ruské rakety mají velký dosah a jsou velmi přesné. [lix] Proti hypersonickým střelám se nelze chránit.

V roce 1994 jsem se zeptal osoby odpovědné za sovětské vojenské plánování pro severní Evropu na přelomu 70. a 80. let, již zmíněného generálporučíka Tjeremnika, co by se stalo, kdyby letadla amerického letectva použila ve válce švédské letecké základny. Existovaly takové švédské plány z 60. let a několik zasvěcenců na švédské a americké straně věřilo, že tyto plány platily i později. [lx]

Generál Tjeremnik řekl: *Neplánovali jsme obsadit Švédsko, ale vyřadili bychom tyto letecké základny.* [1] To znamená, že musíme předpokládat, že by je sestřelily rakety s taktickými jadernými zbraněmi, protože Moskva by ztratila příliš mnoho letadel, kdyby použila konvenční zbraně.

Máme důvod se domnívat, že takové plány platí i dnes. Severské letecké základny, které jsou připravovány nebo využívány americkými útočnými nebo bombardovacími letadly, budou odstraněny, a bude-li to „nutné“, za pomoci jaderných zbraní. Dnes existují i mnohem silnější konvenční zbraně a víme, že Rusko vyřadilo celé ukrajinské základny se stovkou mužů rojem konvenčně řízených střel. [2]

Ale pokud již byl překročen práh jaderných zbraní, jaderné zbraně budou nasazeny.

Severské parlamenty (včetně toho norského) si nemohou stěžovat. Nedávno se velkou většinou rozhodly otevřít takové letecké základny pro americká letadla. Tímto způsobem jsme si zajistili i ruskou odpověď. [3]

Riziko rozšíření války do Evropy.

To znamená, že velká část Evropy riskuje, že bude zničena bombardováním, případně jadernými zbraněmi, zatímco je nepravděpodobné, že by USA použily jaderné zbraně na Rusko, protože pak Rusko zničí USA. Rusko může bombardovat Evropu, ale USA, které mají kapacitu zničit Rusko, nemohou bombardovat Rusko, aniž by riskovaly stejné zničení USA.

Čelíme světu, ve kterém evropské země mohou být vystaveny útoku jadernými zbraněmi, ale ne Rusko nebo Spojené státy. Země v severní Evropě nyní svými hrůzostrašnými rozhodnutími svých parlamentů otevřít se pro americké letectvo zvolily stát se součástí takové evropské katastrofy.

Zároveň by to znamenalo, že základní kámen odstrašovací doktríny NATO bude zasažen. USA, které měly bránit Evropu, se pak budou jevit jako impotentní a ztratí vliv. To by mohlo otevřít cestu evropskému uznání, že musíme vytvořit nezávislý evropský bezpečnostní systém a možná také nezávislejší severský region.

S válkou na Ukrajině udělaly USA vše, aby zastavily Nordstream 2 a německo-ruskou plynárenskou a průmyslovou unii, aby se pokusily zabránit oslabení USA v Evropě.

USA nepřímo nasměrovaly válku na Ukrajině proti Evropě a v neposlední řadě proti Německu a to ve stejném rozsahu, jako ji směřovaly proti Rusku. Ale s popisem eskalace války na Ukrajině do Evropy, který jsem zde uvedl, se USA mohou v Evropě dostat na hranu i proto, že USA se již nebudou jevit jako důvěryhodná bezpečnostní záruka pro Evropu.

Můžeme si přirozeně představit, že jak USA, tak Spojené království se rozhodnou zaútočit na životně důležité cíle v Rusku v reakci na eskalaci války do Evropy. Ale Rusko se pak pravděpodobně bude snažit vyřadit britské a americké vojenské kapacity zničením velké části těchto zemí, aby omezilo ničení Ruska

Možná by v této situaci jak Rusku, tak Spojeným státům a případně i Velké Británii prospělo jednání o trvalém politickém řešení. Otázkou ale je, zda již není příliš pozdě, alespoň pro části Evropy, pokud se nevzdáme své arogance.

Možná nás plynová krize letošní zimy přiměje k rozumu. Možná zastavíme totální zničení. Zdá se však, že zastavení evropské války předpokládá, že Ukrajina vyhlásí porážku, nebo že kompromis přinutí Ukrajinu přijmout určitý typ neutrality („finlandizace“) a ztrátu jihovýchodních částí země.

Arogance, která nyní charakterizuje naše jednání s Moskvou, může otevřít několik cest, ale více než jedna z nich prochází evropskou jadernou válkou.

Pro Pokec24 přeložila Janinna

Ola Tunander je emeritním profesorem, historikem a sociálním vědcem v Peace Research Institute Oslo (PRIO). Publikoval řadu prací o bezpečnostní politice, terorismu, geopolitice a o studené válce.

<https://steigan.no/2023/02/var-vei-til-atomkrigen/>

sdíletj na